

Garamanogly Mämmet beg

Category: Kitapcy, Taryhy şahslar

написано kitapcy | 23 января, 2025

Garamanogly Mämmet beg TÜRК BÜYÜKLERİ:

► KARAMANOĞLU MEHMED BEĞ

Oğuzların 24 boyundan birisi olan Avşarların içinden çıkan Karaman cemaatinin tarihine baktığımızda, hem Asya'da hem de Anadolu'da önemli roller oynadıklarını görmek mümkündür. Özellikle onların Türkistan ve Azerbaycan'daki faaliyetleri oldukça ilginç olup; **Akman ve Karaman'a ait destanlar, hala Türkmenistan'da anlatılmaktadır.** Bununla birlikte ana boy durumundaki Avşar ulusu Türk'ün yaşadığı her yerde mevcuttur ve bir müddet, Azerbaycan misalinde olduğu üzere, devlet idaresinin de en yüksek kademesine çıkabilmişlerdir.

Avşarlar ve Karamanlıların batıya doğru akmaları herhalde Selçuklu fetihleriyle beraber gerçekleşti. 13. asrın başlarında, 1228'lerde Orta Anadolu ve Akdeniz yöresinde bazı yerler, Sultan Alaeddin Keykubad'ın gayretleriyle Selçuklu hakimiyetine geçince, Türkmen (Oğuz) aşiretlerinin bir bölümünü teşkil eden Karamanlılar da Konya ve Ermenek civarlarına iskan olundular.

Birtakım siyasi olayların ardından, Karamanoglu Mehmed Beğ, aşiretin başına babası Kerimüddin'in yerine atandığında, Anadolu'da bir kargaşa ortamı yaşanmaktaydı. İlhanlı Moğolları, Selçukluların kurmuş olduğu düzeni yıkmışlar, Türkiye topraklarında huzur ve asayiş kalmamıştı. İlhanlı baskısı Selçuklu sarayı ile topraklarında o kadar hissediliyordu ki, sultanlar ve beyler, adeta Moğolların oyuncağı haline gelmişlerdi. Bütün bu karmaşa sırasında Karamanlılarla, Selçukluların arası açılmış; Mehmed Beğ ve kardeşleri de yakalanıp, göz hapsine alınmışlardı.

IV. Rükneddin Kılıç Arslan'ın (1262-1266) ölmesi onların

serbest kalmasını sağladı ve yeni Selçuklu sultanı III. Gıyaseddin Keyhusrev'le (1266-1284) mücadeleye girdiler. Yapılan kavgalar esnasında bölge Türkmenlerini de yanına çeken Karamanoglu yerini sağlamlaştırılmayı bildi. Bu arada Selçuklu sarayı kendinden uzaklaşmış, Türkçeyi bir kenara atarak, Farsça konuşup, yazmayı bir hüner sanmaya başlamıştı. Hâlbuki Türkmenler hala kendi dilleriyle konuşuyorlar, birlik ruhunun ondan kaynaklandığını biliyorlardı.

Dil, milletlerin hayatında bir kültür vasıtası olarak en başta gelen unsurdur. Aynı dili konuşan insanlar, millet denilen sosyal varlığın temelini teşkil ederler. Türk dilini konuşan Türk milleti, tarihte birtakım zaruri şartlardan dolayı bazan birbirinden idari ve siyasi bakımdan çok uzaklarda kaldı. Ayrıca bu insanlar sınır boylarında, yabancı kültürler ve halklarla temasta oldukları halde beşbin yıldır, doğudan batıya, kuzeyden güneye çok az bir lehçe farkıyla aynı dili konuştular. Bu bakımdan, milli bir bağ olarak Türk dilinin oynadığı rolü de, belki diğer dillerin hiçbiri oynamamıştır, denebilir.

Türkler dünyada yazısı, yani kendilerine ait bir alfabesi bulunan ender milletlerden birisidir. Ama Türklerin geniş coğrafyalara yayılmaları neticesinde, Türk dili menşeye bakımından kendisiyle bir olmayan çeşitli dillerle de temasa gelmiştir. O yüzden bu dillerle, Türkçe arasında karşılıklı tesirler vuku bulmuş, bu dillerden bazı şeyler aldığı gibi onlara da pekçok şey vermiştir. Yayıldığı alanlar ve etkilendiği çevreler göz önünde bulundurulunca elbetteki bu kaçınılmaz bir sonuçtur. Ama bununla beraber büyük âlim B.Ögel'in dediği üzere, "Türk kültürü ve Türkçe, yağmaya uğramış bir mal gibidir. Elinde delil olsun, olmasın herkes ondan bir parçayı alıp, başka kültürlerle mal ediyor".

Netice olarak dil, milletlerin kültür hayatında son derece önemli bir mevkide bulunuyor. Onu korumak ve kollamak da gerekir. Elbette ki dile sahip çıkmak, dildeki kelimeleri kendi kaynaklarıyla zenginleştirme ve kullanmayla mümkündür.

Buna bağlı olarak, Osmanlı Devletinin son zamanlarına doğru Türkçenin kültür erozyonuna uğraması sebebiyle, Türk aydınlar harekete geçtiler. Ahmed Vefik Paşa, Ömer Seyfeddin, Ziya Gökalp, Mehmed Emin Yurdakul gibi Türkler sade Türkçe ile yazma yoluna gittiler. Dilimizdeki başta Arapça, Farsça ve diğer Batı dillerindeki kelimeleri tasfiye ettiler. İstanbul Türkçesi esasında bir yazı dilinin ortaya çıkmasına gayret gösterdiler. Bu konuda en ciddi adımı Mustafa Kemal Atatürk attı. 1932 senesinde açılan Türk Dili Tedkik Cemiyeti (Türk Dil Kurumu) bu hususta gerekli çalışmaları başlattı. Bunlardan ayrı olarak, özellikle 20. asrın sonlarında çeşitli ilim sahalarındaki hızlı gelişmeler, teknolojinin yaygınlaşması, dolayısıyla iletişim araçlarının kullanımıının sıklaşması kültürel inkişafa yardımcı olduğu gibi, binlerce yıldan beridir süzülerek gelen Türk dilinin ve kültürünün yozlaşmasına da yol açmaktadır.

Bütün bunlar bir yana, insanların değişik kültür çevrelerinde bulunmaları veyahut farklı dinlere girmeleri, onların varlığını pek etkilemez. Ancak bir milletin dili kaybolduğu an, o toplumdaki söz etmek de mümkün değildir.

Biz yine konumuza dönecek olursak, Anadolu Selçuklu Devletinin taht mücadelelerine bulaşan Karamanoğlu, Sultan II. Keykavus'un çocuğu Gıyaseddin Siyavuş'u destekleyerek, 12 Mayıs 1277 tarihinde onu Selçuklu tahtına oturttuğu söylenir ve dolayısıyla devlet içerisinde vezirlik makamına kadar yükselir. İşte Mehmed Beğ, yukarıda da açıklamaya çalıştığımız üzere belki milli birlik duygusunu sağlamasından dolayı Türk diline önem vermiş; Selçuklu sarayına bir tepki koymak amacıyla onu ön plana çıkarmış olabilir. Bir ihtimal de Türkmen boylarını yanına çekmek istediği için, 13 Mayıs 1277'de Türk diliyle alkalı meşhur fermanını yayınladı. O burada şöyle diyordu: "Bu günden sonra divanda, derghta, barghta, mecliste ve meydanda Türkçeden başka dil kullanılmayacaktır".

Karamanoglu'nun siyasi hayatının diğer ayrıntılarına

girdiğimizde, onun Türkmenleriyle beraber güney bölgelerinin, İç Anadolu'yla bağlantı yollarını ele geçirdiğini, ancak Moğolların kalabalık güçlerle saldırması yüzünden Ermenek ve Mut havalisine gerilediğini, onun çekilmesiyle Konya'yı İlhanlı Moğollarının ele geçirdiğini söyleyebiliriz. 1280 tarihinde Mut dolaylarında Moğollarla yaptığı harpte, kardeşiyle birlikte şehit düştüğünü de biliyoruz.

Muhakkak ki Karamanoğulları, devlet olarak Türk milletinin bir çöküşe sürüklendiklerini gördükleri gibi, toplum olarak da bir yozlaşma batağına düştüklerinin farkındaydılar. Varlıklarının temeli olan dillerini kaybettikleri takdirde, her şeylerini yitireceklerini bilen, bu Türkçü devlet adamına Türk milleti olarak çok şey borçluyuz. Keşke bu asil halkı idare eden bütün yöneticiler o ve Mustafa Kemal misali uyanık ve akıllı olsalardı.

Prof. Dr. Saadettin Yağmur GÖMEÇ.

“Türk Tarihinin Kahramanları: 37- Karamanoglu Mehmed Beğ”,
Orkun, Sayı 97, İstanbul 2006. Taryhy şahslar